

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Simbolul Credinței (IV)

(Lumea, creație a lui „Dumnezeu atotțiitorul făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute” — Art. 1).

2. *Lumea văzută* cuprinde întreaga făptură materială, cosmosul întreg — ceea ce se înțelege prin cuvântul pământ, în primul verset al Sfintei Scripturi —, în care Dumnezeu creează mai întâi materia în general (creația primă) din care formează apoi toate lucrurile și ființele văzute (creația a doua, organizarea materiei): regnul anorganic, cel organic, vegetal și animal, și în urmă omul.

Organizarea pământului în înțeles restrâns și a celor de pe el și din cosmos se face în șase zile: ziua întâi, lumina; ziua a doua, tărâ (cerul văzut); ziua a treia, despărțirea dintre uscat și apă, apoi vegetația; ziua a patra, corpurile cerești; ziua a cincea, viețuitoarele din apă și din aer; ziua a șasea, animalele de pe pământ și la urmă omul. Ziua a șaptea a așezat-o Dumnezeu ca zi de odihnă și sărbătoare.

Înfăptuindu-și planul de creație, Dumnezeu creează în gradăție, de la general la particular, de la simplu la compus, de la inferior spre superior, gradăția corespunzând firii lucrurilor de El dată. Căci, începând de jos în sus, fiecare specie este necesară ca mijloc de existență pentru specia imediat superioară, iar aceasta, cea superioară, presupune pe toate cele de dinaintea ei. De aceea omul apare la urmă, presupunându-le, după rânduiala planului dumnezeiesc, pe toate celelalte care sînt pentru el, nu el pentru ele (Gen. 1, 28).

Rostul referatului biblic asupra creației este religios, adică să expună un obiect de credință; iar obiectul credinței este, aici, învățătura clară

a Bisericii, pe temeiul cuvîntului divin din Revelație, că Dumnezeu este Creatorul și Pronietorul tuturor celor văzute și nevăzute, pe care le-a adus la existență după planul înțelepciunii Sale. Acesta este adevărul religios fundamental. De aceea istorisirea biblică este atât de scurtă, condensată și precisă; ea este, și așa cum este vrea să fie și să rămână, cea mai generală schiță despre originea lumii; și de aceea ea nu este și nu năzuiește să fie teorie științifică întrebunțind termeni științifici și clasificări de această ordine, ci, folosind formă de expunere potrivită cu graiul, ideile și puterea de înțelegere a celor cărora se adresează, ea împărtășește acestora adevărurile religioase referitoare la creație. Toate celelalte, ca și adîncirea, interpretarea și sistematizarea acestora tot mai corespunzătoare cerințelor științifice, rămîn pe seama minții omenitești, care este semn și forță susținătoare a vredniciei omului. Căci Dumnezeu n-a creat pe om, ca acesta să nu mai aibă nimic de făcut după creație ci doar să consume; ci Dumnezeu i-a dăruit omului cea mai înaltă demnitate dintre ființele văzute, aceea de a fi purtător al chipului Său, chip de Creator, înzestrându-l cu minunate daruri intelectuale și morale pe care să le valorifice creînd cultură și civilizație demnă de el ca reprezentant al lui Dumnezeu pe pământ și ca stăpînitor, în locul lui Dumnezeu, al lumii materiale în întregul ei (Gen. 1, 26—28).

3. *Omul*. — Ultima dintre făpturile pămîntene și totodată cea mai însemnată dintre ele este omul, socotit coroana creației. Prin sufletul

său, omul aparține lumii spirituale, iar prin trup se încadrează în lumea materială, în ființa lui găsindu-se punctul de întretăiere a celor două lumi, spirituală și materială. Astfel, omului i se mai spune și lume mică, microcosm, reprezentînd în sine lumea cea mare, macrocosmosul (Mărturisirea Ortodoxă 1, 18).

După cugetarea Sfinților Părinți, omul este creat în urma celorlalte făpturi, pentru că: a) omul înseamnă o încoronare a creației, el unind în sine lumea materială și cea spirituală, și b) omul, ca locțiitor al lui Dumnezeu pe pământ, se cuvea să fie creat după organizarea pământului ca loc de desfășurare a vieții lui.

Trupul primului om este făcut din pământ, iar sufletul lui din nimic, prin act creator al suflării dumnezeiești (Gen. 2, 7); femeia este făcută după bărbat și din el (Gen. 2, 21—22). Mintuitorul Iisus Hristos întărește aceste descoperiri divine (Marcu 10, 6—8).

Sufletul este substanță reală, vie, spirituală și nemuritoare (Ecl. 12, 7; Matei 10, 28; 26, 41; Ioan 14, 3; Înțel. lui Sol. 3, 1; 2, 22). Și trupul omenesc stă pe o treaptă superioară și deosebită de a celorlalte făpturi pămîntene, pentru că: a) este creat printr-o acțiune specială și directă a lui Dumnezeu, nu prin poruncă numai; b) are o menire specială, aceea de locaș și organ pentru suflet și viață spirituală; c) însuși Fiul lui Dumnezeu și-a luat trup omenesc real și în el și cu el a săvîrșit opera mintuitoare, păstrîndu-l pentru veșnicie; d) este menit

Pr. prof. Isidor Todoran
(Continuare în pag. a 2-a)

CALENDAR DE INIMĂ

Aprilie

Să ne aducem aminte de Gala Galaction

Părintele Gala Galaction ar împlini în anul și în luna aceasta, 16 aprilie 1979, vîrsta foarte rotundă de o sută de ani. Cui îi vine să creadă? Parcă ieri mai era cu noi. Ar mai fi putut fi și azi, dar cunoscînd bine și chiar în limba originalului, vorba Psalmistului, că ce e mai mult de 80 de ani, e osteneală și durere, după ce le-a încercat pe amîndouă pușintel, ca totuși să nu plece fără să le fi văzut cum sînt, s-a dus. S-a dus și se odihnește în fața bisericii Sfîntului Lazăr din cimitirul de la Cernica, pe aceeași uliță cu Tuculescu, pictorul nostru de ochi, o obsesie pe care pictorii o împart cu scriitorii — vor trăi deci bine alături — aceasta fiind nu boala, ci sănătatea lor.

L-am văzut înțîia oară pe Părintele Gala, de mult, în copilărie, pe cînd eu eram elev, iar el era tot bătrîn, alb ca un nor de vreme senină și frumos ca Moș Crăciun, așa cum l-am reîntîlnit și peste aproape zece ani, ca student, la București, unde mi-a fost o vreme profesor, și apoi peste alți zece ani cînd obișnuiam să-l vizitez acasă, sfios, cu cite un manuscris incendiar în buzunar, fiindcă pe atunci, sosit abia de vreo douăzeci de ani din lumea cealaltă, eram încă profund neadaptat în aceasta și credeam că ar fi putut fi mult mai bună decît era. O dată nu l-am găsit acasă, dar am găsit în loc un bilețel prin care îmi potolea nerăbdarea de a-i afla părerea despre unul din caietele pe care i le lăsasem. Îl transcriu în întregime: „Părinte Antonie, am fost chemat pe neașteptate la deschiderea sesiunii ordinare a Academiei R. P. R., (azi 12.XII.1949, ora 4^{1/2} p.m.). Dacă mai poți veni pe la mine astăzi seară la ora 8 (puțin probabil) — bine; dacă nu: ne vom vedea mai tîrziu. Am citit aci incomparabile pagini: zbuciumate și interesante!!!... Dar adu-ți aminte de experiența profetului Ilie: Dumnezeu nu era nici în foc, nici în vijelie, nici în cutremur, ci într-o suavă melodie! Pace! Dragoste! Pr. Grigorie.”

Focului întrebărilor mele: mă declarăm, după vorba Sfîntului Pavel, „întrebător cumplit”; vijeliei îndoielilor mele de tot felul: îmi plăcea să mă cred cartezian; cutremurului și neliniștilor mele inspirate din frica și cutremurul lui Kierkegaard, împreună cu care agonizam existențial; tuturor acelor pagini zbuciumate ale sufletului meu adolescentin, Părintele Grigorie, preotul și nu scriitorul Gala Galaction, le răspundea cu experiența lui Ilie și cu propria sa experiență: mă învăța să-mi caut răspunsurile într-o suavă melodie și apoi mă exorciza cu cele două cuvinte cheie din Vechiul și din Noul Testament: *Șalom*, pace și *Agapi*, dragoste. Mă învăța să citesc în armonia lumii, în cîntec și în stele, în ochi și în inimi de oameni.

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMADEALA
Episcop

Vetre de spiritualitate ortodoxă românească: Mănăstirea Brîncoveanu — Sîmbăta de Sus

La poalele munților Făgăraș, pe valea Sîmbetei de Sus, înconjurată pe de o parte de piscuri semețe, iar pe de alta de o uniformă și liniștită pădure de fag, se înalță una din ctitoriile din Ardeal ale domnitorului muntean Constantin Brîncoveanu, mănăstire care-i poartă numele.

Deși nu se impune prin monumentalitate arhitectonică ca mănăstirea Horezu, cea mai desăvîrșită realizare a artei brîncovenitești, mănăstirea de la Sîmbăta de Sus a fost și este și ea o adevărată vatră de spiritualitate ortodoxă românească, unde rugăciunea se împletește cu munca, vestigiile trecutului sînt încoronate de realizările prezentului.

Satul Sîmbăta de Sus a intrat în proprietatea familiei Brîncovenilor în urma amanetării lui, la 1653, de principele Ardealului Gheorghe Rakoczy Vornicului Preda din Brîncoveni, fără a mai fi răscumpărat ulterior. Moștenitorul acestui ținut, nepotul Vornicului, domnitorul Constantin Brîncoveanu, obținînd încuviințarea împăratului Austriei, în anul 1701, de a-și putea găsi un loc sigur de refugiu, la nevoie, pe moșia sa din Ardeal, construiește un castel pentru familia sa în sat, iar la poalele muntelui a ales locul cel mai potrivit pentru ridicarea unui locaș de închinare. (Pe larg la: Protos. Veniamin Tohăneanu, Mănăstirea „Brîncoveanu”, în rev. M.A. 1965, nr. 7—8, p. 521—546).

În anul 1697, anul terminării lucrărilor la ansamblul mănăstiresc de la Horezu, Brîncoveanu zidește, cu meșterii săi, mănăstirea Sîmbăta și biserica Sf. Nicolae din Făgăraș.

Chiar de la zidire, mănăstirea a devenit un așezămînt monahal, în care se cultiva spiritualitatea ortodoxă și cultura românească. Călugării cărturari, aduși de Brîncoveanu, au întemeiat aici o școală, la care

învătau buchile cărții copii cu rîvnă ai țaranilor. Această școală a contribuit mult la zădărnicierea acțiunilor prozelitiste ale școlii calvine din Făgăraș.

Lupta pentru păstrarea credinței strămoșești și a legii românești s-a

intensificat în timpul propagandei unioniste din Transilvania.

Punct de legătură cu Țara Românească, prin „vama cucului”, această oază de spiritualitate și cultură și-a adus aportul său la satisfacerea setei de cultură a românilor ardeleni,

împărțind pe aceste meleaguri cărți aduse de peste munți. S-au creat aici chiar opere originale, rămase însă în manuscris, prin care se apăra ortodoxia de prozelitismul catolic, folosindu-se argumente accesibile tuturor, luate din cărțile de slujbă.

Viețitorii acestui așezămînt au suferit multe prigoane din partea stăpînirii, care urmărea catolicizarea și deznaționalizarea românilor ardeleni, fiind considerați „schismatici” și foarte periculoși, pentru că apărau credința și legea neamului românesc.

În anul 1761, furia generalului Bukow s-a dezlănțuit asupra tuturor mănăstirilor ortodoxe, cele din lemn fiind arse, iar cele din zid fiind dărîmate. Mănăstirea Sîmbăta scăpase de această urgie, dar nu pentru multă vreme, căci în ziua sumbră de 10 septembrie 1785, tunul distrugător al stăpînirii a fost îndreptat spre zidurile ei. Chilia și clopotnița au fost distruse, iar Bisericii nu i-au putut dărîma decît vîrfurile turlei, cupola altarului și pridvorul.

Atunci au căzut mucenicește unii viețitori ai mănăstirii, iar ceilalți au trecut peste munți, sau au coborît în sat, zidind aici o biserică.

Distrugerea acestui așezămînt ortodox, piedică împotriva unirii cu Roma, n-a dat rezultatele scontate. Credincioșii acestor meleaguri nu și-au lepădat credința ortodoxă și nu s-au despărțit de mănăstire. Fînțina numită „Izvorul tămăduirii”, și ruinele bisericii, pe care crescuseră mesteceni, adunau la ziua hramului mulțime de credincioși, care așteptau reînvierea ei. În decursul anilor, s-au făcut multe apeluri la stăpînire pentru obținerea aprobării de refacere a mănăstirii, dar fără rezultat.

În anul 1926, după 241 de ani de la dărîmare, vrednicul mitropolit al Ardealului Nicolae Bălan, începe opera de refacere a mănăstirii. Credincioșii au contribuit cu bani și materiale reușindu-se pînă în 1936, să se scoată la lumină comorile artis-

Pr. Liviu Streza

(Continuare în pag. a 2-a)

Să ne aducem aminte de Gala Galaction

(Continuare din pag. 1)

Mi-a spus odată, tot pe atunci, că și el a trecut prin frământări și că nici nu știe dacă a scăpat de tot de ele. Dacă vreau să-i umblu puțin prin suflet, să citesc schița *Trandafirii*. Am citit-o și atunci, am recitat-o și acum. Parabolă suavă, alcătuită din spumă de cuvinte albe, parfumate. Om fiind și nimic nefiindu-i străin din cele omenești, a călătorit și el „prin văi nehotărâte, pe unde crește floarea întrebării”.

A fost și profesor universitar de teologie, dar nu sînt convins că va rămîne în istoria învățămîntului teologic prin ceva anume. Poate doar prin singura obsesie care l-a urmărit toată viața și despre care promitea și la optzeci de ani că va scrie un tratat: convertirea Sfîntului Pavel, cu care își începuse cariera, tratînd tema ca teză de licență în teologie. Mi-a arătat și mie cîteva mape cu material adunat și în parte elaborat. Descoperirea lui era de fapt simplă. Consta dintr-un singur cuvînt căruia el îi găsisse o traducere nouă. În loc de „Saul, Saul, de ce mă urmărești”, cum traduseseră toți pînă la dînsul, el voia să traducă „de ce mă urmărești”, adică de ce mă cauți, fiind Saul pornit să-l găsească pe Iisus viu sau mort. Tema are posibilități de speculație, dar fără îndoială că dacă ar fi dezvoltat-o într-un tratat, ar fi fost mai ales o nouă și frumoasă carte de literatură. Gala Galaction a fost mai ales scriitor. Un mare scriitor. De incomparabilă delicatețe. Un artist în stare să prindă între degete de harfă, cele mai subtile adieri de simțăminte omenești și să le prefacă în cuvinte care să cînte,

să doară, să ardă obraji ca o lacrimă incandescentă, să răsucescă inima și să facă lumea mai bună.

A scris cam vreo 20 cărți. Și toate vor rămîne. Și vor fascina mereu, începînd chiar cu titlurile lor scoase savant din geniul simplu și direct al poporului, ele înseși poezii condensate de un frumos greu de sens, de amintire, de viață pastorală. Să ascultăm cîteva, căci ele trebuie ascultate cum vin din poieni de munte, din păduri și de pe plaiurile românești: *Clopoșele mănăstirii Neamțu*, *Răboi pe bradul verde*, *Biserica din Răzoare*, *Moara lui Călișar*, *Copca Răvanului*, *De la noi la Cladova*, *Pa-*

puții lui Mahmud, *În pădurea Cotoșmanei*, *Plecarea Drozilei*, *Lingă apa Vodislavei*... Și aparte și toate laolaltă sînt poezie.

Cercetători îi vor putea aduna și vreo sută de studii, articole și note teologice, sperînd să ne descopere totuși într-o zi și un Gala Galaction teolog. Să încerce. Nu va avea nimeni de pierdut nimic. El însă va ciștiga mereu și sigur admirația iubitorilor de cuvinte potrivite, cum definea literatura prietenul său Argezi. Și va mai rămîne prin ceva. Să nu uităm. Și cum am putea să uităm. El este cîtorul Bibliei veacului nostru, împreună cu Pr. Vasile Radu și cu Patriarhul Nicodim Munteanu. A fost atît de mîndru mai ales de această realizare, încît a considerat-o marea operă a vieții lui. Se simțea legat cu o verigă invizibilă de aur de cei ce dinaintea lui, de frații Greceanu, de Milescu, de Simeon Ștefan și de toți ceilalți traducători și copiiști de Tetraevangheliile și de Psaltiri, de la Macarie și Coresi, prin Palia de la Oraștie pînă la Dosoftei.

Testamentul său e sărac în dorinți. Una singură e însă categorică: să i se pună în sicriu Biblia, cînd va fi dus la groapă. Să-l însoțească pentru eternitate. Probabil nu numai pentru că a tradus-o el, dar fără îndoială și din acest motiv.

Ar avea în anul și în luna aceasta o sută de ani.

Să-i ducem un trandafir pe alea Sfîntului Lazăr — îi plăcea trandafirii pentru că îi aduceau aminte cît era de om — și să-i spunem că tot îl mai iubim, și să-i sărutăm crucea sub care se odihnește acum mîna care a tradus Biblia.

Simbolul Credinței

(Continuare din pag. 1)

să participe la viața veșnică, împreună cu sufletul. De aici deosebita valoare și a trupului, precum și datorită față de trup ale celui care vrea să ducă demnă viață omenească și creștinească.

Învățătura Bisericii despre originea întregului neam omenească este că aceasta provine din unica pereche a primilor oameni, Adam și Eva, singurii creați nemijlocit de Dumnezeu; iar urmașii primilor oameni, ai protopărinților, se nasc pe cale naturală, însă totodată și prin lucrare a lui Dumnezeu, mijlocit, prin părinți, căci El „dă tuturor viață și suflare și toate și a făcut dintr-un singe tot neamul omenească, ca să locuiască peste toată fața pămîntului” (Fapte 17, 25—26).

Descendența întregii omeniri din aceeași unică pereche de la origine, pe baza binecuvîntării divine de creștere, înmulțire și stăpînire împreună a pămîntului (Gen. 1, 28), exprimînd unitatea de origine și unitatea de natură a tuturor oamenilor, fundamentează în același timp egalitatea în demnitate a tuturor ca frați, fii ai aceluiași Părinte ceresc și ai aceleiași protopărințe pămîntesc fiindcă — Adam este „părintele neamului omenească” (Întel. lui Sol. 10, 1), iar Eva „mama tuturor celor vii” (Gen. 3, 20) —, din care rezultă nemijlocit dreptul de viață în libertate și de a se bucura de toate răstărilor întru bine, fără egoiste discriminări, a bogățiilor pămîntului.

Menirea omului este foarte înaltă, corespunzătoare locului pe care îl ocupă omul printre creaturi. Această menire poate fi înfățișată în întreg raport: a) în raport cu Dumnezeu, b) cu sine însuși și c) cu natura externă.

a) Menirea (scopul) omului în raport cu Dumnezeu este aceeași cu a creației în general, anume preamărirea lui Dumnezeu și fericirea creaturilor. În special, dată fiind constituția firii lui, omul are, după cuvîntul Revelației, menirea de a cunoaște, de a iubi și de a preamări conștient și liber pe Dumnezeu, ajungînd prin aceasta la cea mai deplină realizare a lui însuși și la fericire. Căci, în chip firesc, mințea umană năzuiește spre adevăr, voința spre bine, inima (sentimentul) spre frumos și fericire; iar aceste valori supreme se găsesc în chip absolut în Dumnezeu. A năzu spre Dumnezeu ca spre adevărul, binele și frumosul suprem, cunoșcîndu-l și vestindu-l, înseamnă a-l preamări în cunoaștere, simțire și faptă, în unire morală cu Domnul și fiind un duh cu El (I Cor. 6, 17). Și se poate acest lucru, datorită darurilor primite de la Dumnezeu. „Cu știința înțelegerii i-a umplut (Dumnezeu pe oameni), și bune și rele le-a arătat. Pus-a ochiul Său peste inimile lor, ca să le arate mărirea lucrurilor Sale... Pus-le-a știință și legea vieții le-a dat moștenire. Legătura veșnică a făcut cu ei și judecățile Sale le-a arătat” (Sirah 17, 6—10). Aceasta, pentru că în toată

viața, chiar și în faptele mici, să se arate demnitatea specific omenească. „Fie că mincați, fie că beți, fie că altceva faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți” (I Cor. 10, 31).

b) Menirea omului în raport cu sine însuși stă în strînsă legătură cu cea în raport cu Dumnezeu, fiind chiar cuprinsă în aceasta și condiționată de ea. Căci pe măsură ce înaintea în viața virtuoasă, omul se apropie de Dumnezeu, mărindu-L, adică arătînd perfecțiunile Lui, în conștiință și faptă, deci căutînd, după puterile lui, să facă din el loc de răsfrîngere a măririlor dumnezeiești. „Fiți sfinți, ca eu, Domnul, sfințit sînt” (Lev. 11, 45); iar Mîntuitorul zice: „Fiți desăvîrșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvîrșit este” (Matei 5, 48).

c) În raport cu natura externă, omul este reprezentant al lui Dumnezeu pe pămînt, mijlocitor între Creator și făptura nerățională în locul căreia aduce laudă și mulțumire Creatorului, și totodată stăpîn al lumii materiale (Gen. 1, 26). În această ultimă calitate, aceea de stăpîn, omul are rostul și îndatorirea de a păstra toate în armonia în care le-a așezat Dumnezeu, nestrîcînd-o, și de a lucra așa ca în toate să se întărească această armonie pe linia de dezvoltare a celor rînduite de înțelepciunea divină, adică așa cum ar lucra Dumnezeu însuși dacă ar fi în locul lui ca om, știind că destinul tuturor lucrurilor nu este străin de destinul lui, ci toate sînt solidare cu acest destin, putîndu-se ridica împreună cu el, după cum împreună cu el pot să cadă.

Aceasta este demnitatea omului în calitate de stăpîn al celor peste care este așezat de Creator, ca să le „lucresce” și să le „păzească” (Gen. 2, 15), să aibă grija de ele. Și, în general, strădania omului se găsește pe linia destinației naturale dacă stă în slujba promovării binelui; și orice lucrare omenească intră în rînduiala creației divine și se sfințește dacă este condusă neabătut de principiul continuiei ridicării și întăririi a demnității omului ca ființă după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Iar, în special, ca muncă de stăpînire a naturii exterioare, strădania omului — aceasta alimentîndu-se din admirabila forță de creație și invenție dăruită omului spre zidire și înălțare și spre preamărire a Creatorului, forță prin care omul se înrudește cu Creatorul —, respectînd și servind valoarea demnității omenești, este îndeplinire și continuare a voinței creatoare a lui Dumnezeu. Această voință este ca imensa bogăție și înțeleaptă orînduire a lucrurilor de ea create și, din bunătate, puse la dispoziția omului ca să fie întrebuințate numai spre bine, spre neîncetată propășire a tuturor oamenilor, persoane și colectivități, țări, neamuri și popoare, atmosferă socială și morală de pace, libertate și egalitate în demnitate, bună înțelegere și împreună-lucrare frățască.

Aniversări literare:

150 de ani de la apariția ziarului „Curierul românesc”

Vorbind despre istoria presei românești N. Iorga arăta că „întemeietorii presei periodice sînt trei fruntași scriitori: Eliade Rădulescu, Asachi, Gh. Bariț, redactori ai *Curierului*, *Albinei* și *Gazetei de Transilvania*”.

Se împlinesc în luna aprilie a.c. 150 de ani de cînd, Eliade a scos primul periodic în limba română: *Curierul românesc*. În înștiințarea publicată pe foi volante la sfîrșitul anului 1828, bucuros că obținuse cu ajutorul luminatului boier cărturar Dinicu Golescu autorizația editării unei foi românești, arăta importanța unui ziar în viața popoarelor civilizate; numind inspirat ziarul „vestitorul de obște” arată că acum se oferă posibilitatea „sincronizării” efortului material și cultural românesc cu al „luminatei Europe”: „Acest vestitor de obște, de ațîța ani cunoscut de neapărată trebuință în luminată Europă, a ajuns astăzi a își împrăștiia vestirile sale și între nea-

murile cele mai necunoscute... și foarte trist era pentru noi, iubitorii români, cînd el încă pînă acum nu cunoștea limba noastră, și noi vestirile lui le primeam în limbi streine, în vreme ce ne aflăm pe pămîntul nostru și trăim sub legile și cîrmuirea noastră”. Evenimentul este marcat de părintele presei românești cu o pană înduioșată, într-un fragment încălzit de un nobil sentiment patriotic: „Acuma poate cineva vedea pe simțitorul român curgîndu-i lacrimi de bucurie, văzînd în toate casele bătrîni, tineri, bărbați, femei, învățați, și mai de rînd îndeletnicindu-se și petrecînd cu gazeta în mînă, și înmulțindu-și ideile, avînd cunoștință și țînînd un șir de întîmplările lumii”.

Ziarul a apărut la București în două serii: prima serie are o durată de 19 ani (de la 8 aprilie 1829 pînă la 19 aprilie 1848). Din 1859 reappare, dar pentru scurt timp: (de la 29 noiembrie la 13 decembrie

1859). Este cea de a doua serie a *Curierului*.

Eliade se angajează la îndeplinirea unui vast program. Propunîndu-și ca în paginile ziarului să dea însemnări pentru creșterea și sporirea literaturii românești, *Curierul românesc* devine în scurtă vreme un organ de exprimare a unui curent nou bogat în consecințe: prin el se propaga o limbă unitară în conformitate cu principiile *Gramaticii de la 1828*, o literatură bazată pe cunoașterea celei universale și o cultură inițiată de cea europeană.

Cel mai mare merit al publicației lui Eliade constă în sprijinirea tinerelor talente. Scriitorii tineri găseau într-insul pe cel mai cald sprijinitor, cu vorbe de îndemn, de încurajare. Este îndeobște cunoscut faimosul îndemn lansat în 1837: „Scrieți cît veți putea și cum veți putea,

Ion Buzași

(Continuare în pag. a 4-a)

Vetre de spiritualitate ortodoxă românească

(Continuare din pag. 1)

țice ale trecutului și să reinvie așezămîntul monahal.

La praznicul Adormirii Maicii Domnului din anul 1946 biserica a fost resfințită de cel de-al doilea ctitor al ei, Mitropolitul Nicolae Bălan.

Ca arhitectură, biserica impresionează nu prin monumentalitate, ci prin armonia construcției. Lungimea ei de 19 metri corespunde cu înălțimea turlei, iar lățimea, proporțională cu lungimea, este de 6 metri.

Biserica are plan treflat și se compune dintr-un pridvor, un pronaos, un naos lărgit prin două abside laterale circulare și altarul, absida principală, separat de naos printr-un zid, care formează iconostasul. Biserica are cinci ferestre luminoase, terminate în partea de sus în arc frînt și încadrate în chenar de piatră sculptată.

Pridvorul, de factură nouă, reconstruit în întregime, este deschis, avînd

doi stîlpi de zid și patru coloane din piatră sculptată, unite în partea de sus prin arcade în formă de arc frînt. Acestea susțin, prin intermediul a patru pandantivi, o boltă în formă de calotă. Deasupra chenarelor de piatră, care încadrează ușa de intrare în biserică, se află încrustată în piatră pisană cu istoricul mănăstirii.

Pronaosul, este dreptunghiular, iar deasupra lui se înalță o boltă sub formă de calotă susținută pe pandantivi. Aici în pronaos odihnește al doilea ctitor al mănăstirii, Mitropolitul Nicolae Bălan († 1955).

Spre naos se trece printr-o intrare dreptunghiulară. Deasupra naosului se înalță o turlă cilindrică în interior și octogonală în exterior, luminată de ferestre înguste și susținută în afară pe o bază patrată, iar în interior pe pandantivi.

Absida altarului cu bolta în formă de semicalotă, are în pereții ei cinci

nișe, care țin loc de proscomidar, diaconicon, păstrîndu-se în ele și cele necesare sfîntelor slujbe.

Exteriorul bisericii a fost readus la forma originală, păstrîndu-se elemente decorative caracteristice stilului brîncovenesc. Fațadele sînt tenacuite și împărțite în două registre inegale, de un brîu, încadrate de două rînduri de cărămizi dispuse în zimți. Registrul superior cuprinde 54 de onice. Biserica este pictată în frescă, în stil bizantin, păstrînd — în ciuda vitregiilor vremii — și părți din pictura originală. Deasupra intrării în naos se află într-o nișă înscris anul 1767, anul de la care datează pictura originală.

Inițial biserica a fost pictată și în exterior, dar din aceasta n-a mai rămas decît icoana hramului, Adormirii Maicii Domnului, deasupra intrării în pridvor. Prin grija statului nostru față de monumentele de artă, în anii 1962—1963, s-au efec-

tuat noi lucrări de reparație și întreținere la biserica mănăstirii.

În apropierea Bisericii se află clopotnița, construită din nou pe urmele și după modelul celei vechi și fîntîna, cu apa limpede și răcoritoare a muntelui, mărturia păstrării curate a credinței și legii străbune.

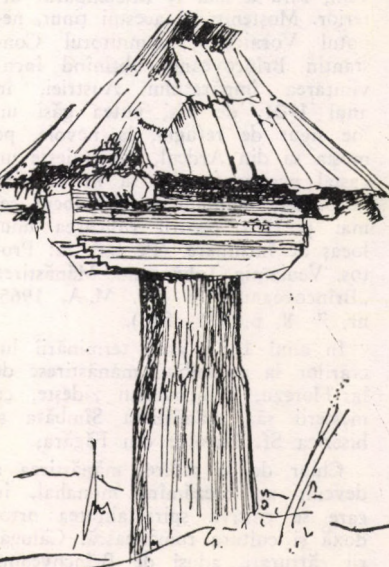
Chilile și clădirile anexe n-au mai fost reclădite lîngă biserica, ci în partea de nord-vest, la o distanță de șase sute de metri.

Fața vechii mănăstiri brîncovenesti s-a schimbat mult azi, prin munca soborului monahicesc, condus cu destoinicie de Părintele Stareț Arhim. Veniamin Tohăneanu.

Vrednicia viețuitorilor mănăstirii a trecut granițele țării prin mesagerul — artist — Părintele Protos. Timotei Tohăneanu, care, prin pictura sa pe sticlă, a prezentat lumii întregi spiritualitatea ortodoxiei românești și tradiția artei populare românești.

Expozițiile sale de pictură au fost pe drept apreciate, în Statele Unite ale Americii, în Elveția, R.F.G. și alte țări.

Prin grija conducerii noastre bisericesti, și prin devotamentul obștii monahale, mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus a redevenit o vatră de spiritualitate ortodoxă românească.

Dreapta cîrmuire a vieții

(Din Omilia la Începutul Proverbelor a Sf. Vasile cel Mare, Migne, P. G. 31, 417—424)

Bine a zis înțeleptul Solomon: „Să ia aminte cel înțelept și-și va sporii învățătura” (Pilde 1, 5)... pentru că în multe chipuri auzim vorbindu-se de înțelepciune, dar cu adevărat înțelept este numai acela care caută cu înfrigurare mai binele și care niciodată nu se crede pe el cel mai înțelept. Iar pentru ca să înveți multe despre lucrurile dumnezeiești, să știi că va trebui să cunoști destule și despre om și despre viața lui, dar să nu uiți că numai atunci vei dobîndi cu adevărat o înțelepciune și o învățătură nepieritoare, cînd vei putea prin această înțelepciune să devii mai virtuos, să scoți din tine rădăcina răului, să-ți înfrînezi vorbele viclene, să-ți stăpînești ochii să nu alunece spre lucruri și pofte spurcate, să-ți oprești mina de la săvîrșirea fărădelegilor, să fugi de lene, să calci peste pofte urite, să te faci cu fiecare zi tot mai cumințe, să cultivi într-una bărbăția, să ajungi să-ți înfrînezi toate pornirile rele. Numai cel crescut într-o astfel de învățătură, numai cine ajunge să-și stăpînească cu tărie orice patimă rea și cine se avîntă cu toată ființa spre săvîrșirea binelui, numai un astfel de om poate înțelege ce însemnează să ajungi din înțelept mai înțelept.

Și atunci adaugă înțeleptul Solomon că cel priceput va dobîndi iscusința de a se ști purta în viață (Pilde 1, 5). Căci oricine va vrea să se deprindă în vreo măiestrie acela va trebui să lupte cu toată îndemînarea să și-o dobîndească: atletul să-și formeze organismul și să-și fortifice; alergătorul să-și strunească într-una mușchii picioarelor pentru o cît mai mare viteză, iar cine vrea să pună mina pe cirna unui vapor ori a unui car de alergări acela să aibă minte ascuțită dar și agerime desăvîrșită. De aceea sînt Sfînta Scriptură nu dă nume de cîrmaci decît numai unuia care e și deștept și înțelept. Căci ce oare altceva este cîrmuirea decît știința și măiestria de a-și îndruma cugetul și firea nestatornică stabilind modul în care

trebuie să treacă omul prin viață? Căci în multe locuri din Scriptură e asemănată viața aceasta cu apele și cu marea, așa cum zice și Psalmistul: „Trimis-a din înălțime și m-a luat, ridicatu-m-au din ape multe” (Ps. 17, 19). Tulburările vieții se aseamănă cu o viitură de ape. Căci nu s' statornice, necum veșnice în viață aceasta nici cele din jurul nostru și nici cele după care te zbați cel mai mult, ci după cum nu te poți încrede în valul mării, care se schimbă de la o clipă la alta: odată e liniștit și în scurtă vreme învolburat de furia vînturilor zbătîndu-se sălbatic pentru ca în curînd să fie iarăși molcom și liniștit, tot așa își schimbă înfățișarea în tot chipul și lucrurile din viața pămîntească.

Drept aceea, cîrmaciul va trebui să privească cu seninătate toate cîte-i bat la poarta vieții pentru ca nici să scoată cele prezente ca netrecătoare, dar nici să nu cadă în deznădejde atunci cînd vin peste el împrejurări mai triste, ajungînd din pricina prea grelelor lovituri să naufragieze moral. Căci pe pămînt, nu durează mult nici vigoarea trupezască, nici floarea tinereții, ca să nu mai vorbim de fericirea familială sau de prosperitatea cuiva, ci chiar și cînd te afli în cea mai însorită primăvară, și atunci să te aștepti că repede te pot surprinde furtunile vieții. Să fii conștient că vor veni boli, vor veni lipsuri și vîntul care le va aduce nu va bate totdeauna din spate, ci adeseori cele mai neașteptate necazuri pot da și peste cei mai prevăzători și mai răvnitori dintre muritori, tulburîndu-le fericirea în chip neașteptat întocmai cum pot apărea și stîncile din mare, primejdind navigația. Așa că înălțuirea relor din viața aceasta să le vezi ca pe niște valuri, care se rostogolesc unul după altul tulburîndu-ți viața și agiindu-și-o într-una. E drept că uneori poți vedea și vieți înșeninate și desfășurîndu-se în bucurie și pace.

Dar oricum, acela-i cu adevărat cîrmaci cumințe care ia seama lim-

pede și cu socoteală la cîte i-aduce viața tratîndu-le pe fiecare după valoarea lor și rămînînd totdeauna stăpîn pe sine însuși fără să se lase dus nici de plăceri, dar nici pierzîndu-și cugetul la vreme de necaz. Căci iată și la alte multe folosește buna îndrumare a vieții. Eu am văzut ridicîndu-se împotriva cugetului și alte furtuni și vifornie îngrozitoare, adevărate uragane iscate doar din poftele neînfrîinate ale trupului. Așa sînt minia, groaza, pofa cărnii și întristarea fără capăt, care țînesc ca dintr-o furie dezlănțuită a trupului ajungînd de multe ori să arunce în oceanul deznădejdi orice suflet lipsit de cirna cuvenită. Trebuie, așadar, ca mintea omului să devină stăpînă peste poftele lui așa cum cîrmaciul își conduce corabia peste valuri stăpînîndu-le cu hotărîre, rămînînd deasupra lor și cu neputință de zguduit de ele, ca să nu fie cuprins nîcînd de amărăciunea ori de gustul lor sărat, ci să spună rugîndu-se în toată bună vremea: „izbăvește-mă de cei ce mă urăsc, Doamne și din adîncul apelor, ca să nu mă înnece, vîltoarea apei” (Ps. 68, 17—18).

Vrei oare să-ți mai istorisească și altă pildă ca să vezi cît de mult ciștigăm dintr-o bună cîrmuire a vieții? Zice Scriptura: „Asemenea este împărăția cerurilor cu un negustor care caută mărgăritare bune” (Matei 13, 45). Cu alte cuvinte, de cîte ori o pornim pe drumul Evangheliei de atîtea ori devenim un fel de negustori, care prin păzirea poruncilor umblăm să cumpărăm dreptul la împărăția cerurilor. Se cade așadar mai bine să strîngem multele și variatele daruri cerești decît să ajungem să fim rușinați ca cei care, deși a luat talanții n-a vrut să negustorească cu ei, fapt pentru care i s-a spus „slugă rea și leneșă” (Matei 25, 26). Tot așa trebuie să ne silim și noi să trecem prin viața aceasta dîndu-ne silința s-ajungem să luăm răsplata. Căci, mulți din cei care în tinerețe se fagăduiesc a fi

Trad. Prof. T. Bodogae

(Continuare în pag. a 4-a)

Cîteva cugetări ale Sfîntului Vasile cel Mare despre post

1. Postul nu e numai abținere de la bucate, ci în același timp evitarea păcatelor. El este de origine și instituire dumnezeiască, fiind dat protopărinților noștri, Adam și Eva în rai, prin oprirea de a mîncă din pomul arătat lor. Dacă Eva postea atunci, acum noi n-am mai avea nevoie de post. Căci dacă am fost alungați din rai pentru nepostire, acum avem nevoie să postim, pentru a ne putea reîntoarce în rai.

2. Tradiția postului este păstrată din vechime, iar legea bisericească a stabilit și orînduit postul poruncit de Dumnezeu, cerut prin glasurile proorocilor, Mîntuitorului și Apostolilor. Moise s-a pregătit prin post cînd s-a suit în munte pentru primirea Legii; căderea evreilor la închinarea înaintea vitelului de aur s-a produs din cauza îmbuibării. Esau pentru lipsa de înfrînare și-a vîndut dreptul său de întîi născut fratelui său Iacob. Mama lui Samuel prin post și rugăciune a dobîndit de la Dumnezeu fiu. Postul a făcut puternici pe profeți, a deschis mințile înțelepților și datătorilor de legi, a întărit pe ostași și pe atleți. Însoțitor apropiat al sobrietății și lucrător al castității, postul lucrează numai cele bune; în viață aduce stăpînirea de sine și răbdare, în întreceri și lupte lucrează putere. Pe nazireu îl sfințește, pe preot îl desăvîrșește. Postul l-a făcut pe Ilie Tesviteanul să vadă pe Domnul (pe cît se putea) în peștera Horebului. Prin post Elisei a făcut minuni; prin post trupurile celor trei tineri din Babilon au rămas neatinse de foc. Prin post Daniil a scăpat din groapa leilor.

3. Sf. Vasile cel Mare mărturisește că în vremea sa posteau numai monahii, ci toți credincioșii: tineri și bătrîni, bărbați și femei.

4. Dacă Dumnezeu a statornicit ziua a 7-a ca zi de odihnă și de liniște, de ce să nu-i dăm și pîn-tecelui această liniște prin post și abținere? De ce să nu ne curățim pînțele de hrană și sufletul de păcate?

5. Cele mai minunate exemple de post în Noul Testament ni le dau Sf. Ioan Botezătorul și Domnul Iisus Hristos, care prin post s-au pregătit pentru misiunea pentru care au fost trimiși în lume.

6. Despre postul cel adevărat Sf. Vasile spune următoarele: „Ferește-te însă să nu prețuiești folosul postului numai prin abținerea de la hrană. Căci adevăratul post este să fii străin de păcate. De aceea, dezleagă orice legătură a nedreptății, iartă aproapeii supărărilor pe care ți le-a făcut, iartă-i datoritiile. Nu postiți în judecăți și în certuri, zice Domnul. Tu nu mîncîni carne, dar mîncîni pe fratele tău; tu te abții de la vin, dar nu te abții de la nedreptăți. Aștepti seara ca să-ți iai cîna, dar ziua întregă o petreci în

judecăți”. Vai de cei ce sînt beți nu de vin, spune proorocul Isaia. Iubirea de argint e o beție la fel de mare, căci ea orbește pe cel ce se îmbată de bani și-l arată ca pe cel mai mare făcător de nedreptăți. Minia e tot o beție și pe aceea trebuie să o înfrînezi. Pînă și frica e o beție, cînd o ai față de cine nu trebuie.

Așadar, pentru ca postul să fie vrednic de laudă, nu e de ajuns să te reții de la hrană, ci trebuie să postim post bineplăcut lui Dumnezeu. Postul cel adevărat este să te înstrăinezi de păcate, să-ți reții limba de la vorbe deșarte, să-ți oprești minia, să-ți tai rădăcina pofteilor și patimilor, să nu vorbești minciuni, să nu faci jurămînt strîmb; a te abține de la acestea este adevăratul post, în aceasta stă, așadar, postul cel bun și vrednic de laudă.

7. Condamnînd postul fariseic, Sf. Vasile spune: „Nu face prin post prefăcătorie, ca la teatru. Nu-ți în-tuneca fața, căci din ostentația arătată altora, nu vei avea nici un rod în cer, ci vei primi cel mult lauda oamenilor. Așadar, postește precum te învață Mîntuitorul: „Tu cînd postești, spală-ți fața ta și unge-ți capul tău... cu ulei sfințit, ca să ai parte de Hristos”.

8. Sf. Vasile cel Mare spune că nu găsește cuvinte pentru a putea arăta roadele și efectele postului pentru cei ce postesc cum se cuvine. Ce daruri duhovnicești — se întrebă Sf. Vasile — au dobîndit cei ce au trăit în desfrătările mincării? Dar invers? Aduceți-vă aminte că odată cu locuitorii din Ninive au postit și animalele, și astfel Dumnezeu nu le-a nimicit cetatea.

Și acum, spune Sf. Vasile, postul păzește pe cei slabi, întărește pe cei tineri, face venerabili pe cei bătrîni. Postul e armă de luptă împotriva diavolului, este o armură spirituală cu care trebuie să ne înarmăm. Are o așa însemnătate încît îngerii din ceruri recenzează capetele postitorilor. Și Sf. Vasile își încheie astfel considerațiile cu privire la roadele și efectele postului:

„Postul este mărirea caselor, mama sănătății, pedagogul tinerilor, po-doba bătrînilor, tovarăș bun al celor ce călătoresc, siguranță și liniște a celor ce viețuiesc sub același acoperiș. Prin post, soțul și soția în căsătorie sînt feriți de cursele vrăjmașului. În toate lucrurile și înde-letnicirile casnice nimic nu lipsește prin post”.

Dacă beția e dușmănie cu Dumnezeu, postul este începutul pocăinței; postul duce la asemănarea oamenilor cu îngerii. De aceea, porunca postului privește nu numai pe bărbații maturi, ci și pe femei și pe copii, căci postul le schimbă firea acestora, aducîndu-i la virtutea bărbătească.

Arhid. Ioan Zăgrean

Din valorile tradiționale ale poporului român

Portul popular românesc din Sudul Transilvaniei

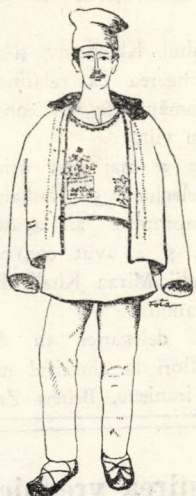
— ZONA MĂRGINENILOR SIBIENI —

Unde în țara românească, ori chiar peste hotare în cîte țări, nu se cunoaște portul românesc, prin marca lui de vază care e portul din zona Sibiului, ori mai precis portul mărginenilor, portul acestor oameni vrednici și întreprinzători, pen-

Sibiului și Jina cu puternică și astăzi încă neegalată forță ce vine din practicarea unor ocupații străvechi locale, cum ar fi păstoritul) își are personalitatea lui.

Această personalitate rezidă nu numai în marea lui vechime și conti-

Nu este întîmplător, ca atare, faptul că portul de aici a devenit model (nu numai modă) în multe regiuni și zone, în toate provinciile istorice românești. Adeseori, acest costum se poartă ca îmbrăcăminte de sărbătoare alături de portul local.

tru care n-au existat niciodată granițele artificiale între provinciile istorice românești, al acestor oameni care trăiesc de mii de ani, „cățărați pe munți” ca strămoșii lor dacii, cum spunea scriitorul antic Florus?

Dacă este adevărat că în toate zonele etnografice (sau folclorice, cum se mai spune) înțîlnim un costum popular cu trăsături care-i conferă calitatea de românesc și de național, prin piesele de bază care-l compun, se poate afirma totuși că — din anumite puncte de vedere — portul din zona Mărginenilor Sibiului (cuprinsă între Olt, și riul Frumoasa, deci localitățile situate între Turnu Roșu și Jina, așezări vestite cum ar fi Sadul lui Ioan Molnar-Piuaru, Rășinari, lui Octavian Goga, Săliște, cu salba de personalități pe care le-a dat, Tilișca, Poiana

nuitatea unor piese de bază (căciula, cămașa dreaptă purtată peste cioarecii din lînă, cureaua sau șerparul, pieptarul și cojocul, ori iia la femei, catrințele și betelele, pieptărițele și cojoculele, vîlțitura capului etc.), ci și din ornamentația compusă din motive cusute cu măiestrie și migală atît pe pînză cît și pe piesele din piele.

Ceea ce conferă portului din Mărginimea Sibiului în general (căci, și aici, fiecare localitate are un specific al său) nota de o distinsă eleganță este croiul pieselor și nu mai puțin albul imaculat al pînzei pe care sînt înscrise motivele brodate cu negru mai ales. Aceasta a făcut ca acest port să devină un fel de simbol al portului tradițional, un fel de frac național românesc.

Alteori, pe structura lui s-au gre-fat elemente ale portului din zonele respective. Răspîndirea aceasta a portului „de Săliște”, cum i se zice de obicei (pentru că Săliștea a fost și marea centru meșteșugăresc care a produs și difuzat zeci și zeci de mii de piese de costum, de la ii și catrințe, pînă la pieptare și cojocace) este un fapt aproape unic în istoria costumului popular european.

Altă caracteristică generală a portului mărginenesc este, cu toată lînă sa de continuitate structurală și stilistică, dinamica transformării sale în timp, prin preluarea unor materiale mai fine (ex. în locul pînzei de casă, apare giolgiul etc.), ori prin amplificarea cîmpilor ornamentali. În această perspectivă trebuie să interpretăm și documentele grafice care ne oferă primele imagini despre por-

tul din această zonă, la începutul secolului al XIX-lea, dată de la care culoarea neagră ia locul și elimină aproape total albastrul și maronul din decorația pieselor femeiești.

Pentru toate aceste calități și motive, portul popular mărginenesc nu mai lipsește din nici o colecție muzeală și din nici o publicație privind acest capitol al culturii și artei românești, el constituind un element de referință.

S-a scris și — mai ales — s-au făcut mențiuni despre portul de aici (ex. Monografia satului Rășinari de Victor Păcală, apărută la Sibiu în 1915) ori despre broderiile pe pie-sele de port (cf. cap. Broderiile din Mărginimea Sibiului, în „Omăgiu lui George Oprescu”, Editura Academiei, București, 1961), vorbindu-se de cele mai multe ori, dacă nu chiar totdeauna despre frumusețea oamenilor de aici, chiar atunci cînd era vorba despre port în general. Căci, portul național românesc, și cel mărginenesc prin excelență, înfrumusețează omul, creatorul lui în fond, într-un sens dialectic înalt.

A vorbi mai amănunțit despre portul Mărginenilor Sibiului înseamnă a descrie felul în care este confecționat acesta din materiale obținute și prelucrate în gospodărie (din lînă toarsă, țesută și dată la pînă ori din pieile de miel și de oaie argășite și împodobite cu cusături din fir de mătase ori de argint sau aur, cum se spune).

A vorbi despre portul de aici înseamnă a descrie forma veche a că-

ciulilor țuguite sau cu fundul rotund, despre cămășile cu mînci largi purtate peste cioarecii din pînură ori dimie și încinși cu șerpare late de piele, ori mai ales despre pieptare înfundate sau spintecate în față peste care se poartă pe umeri bi-tușile sau cojocacele cu mînci largi ce servesc drept pernă ciobanilor etc.

A vorbi despre portul femeilor înseamnă a scrie o carte numai despre minunatele ii cu guler cu benti-ță brodată și cu fodorii mai nou, dar mai ales despre șirurile de cio-cănele care — un fel de scrisori de-a lungul mîncicilor și pieptului, realizate cu un alfabet de motive inspirate din natură, din lumea în-conjurătoare, puternic stilizate, dar recunoscînd în esențialitatea lor legătura puternică cu acest pămînt, cu ocupațiile practice, cu obiceiurile și credințele. Trandafirul, vița de vie, ciuperca, paianjenul, albina, șarpele, cîrligul, lanțul, roata, steaua, crucea, clopoțelul și multe altele, sînt denumiri ale motivelor celor mai frecvente aici.

A vorbi și a scrie despre portul mărginenilor înseamnă a vorbi și scrie istorie românească, istoria unui popor harnic și mîndru, talentat și iubitor al frumosului, un popor care se mîndrește cu trecutul său și care muncește și luptă astăzi, cu convin-gere, pentru o viață fericită.

Cornel Irimie

Marcela Necula

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI

Arhid. Gheorghe Papuc

ÎNTRU ÎNNOIREA VIEȚII

Articole de zidire sufletească, Sibiu, 1978, editura și tipografia Centrului mitropolitan, 464 pag.

Cartea cu titlul de mai sus a p. Arhid. Gheorghe Papuc, după propria măturare, este o înmănunchere de articole scrise și publicate de autor pe parcursul a două decenii, în „Telegraful Român” și „Îndrumătorul bisericesc”.

Autorul cărții, Arhid. Gheorghe Papuc, doctorand în teologie, consilier arhiepiscopesc, a fost vreme îndelungată redactor responsabil al „Telegrafului Român” — 1 mai 1967—30 iunie 1978 — în această din urmă calitate având prilejul să publice numeroase articole și editoriale, din care cele mai multe se află în culegerea de față. De aceea, numele lui este bine cunoscut în presa noastră bisericească din Transilvania.

Cartea p. Gh. Papuc cuprinde două părți și anume: Partea întâia, intitulată: „Pentru țara aceasta”, cuprinde articole închinete Patriei noastre, mărețelor evenimente din trecutul și prezentul ei, precum și

evocării unor figuri de scriitori și alți bărbați patrioți, ca și muncii, virtuților străbune și frumuseților Patriei noastre. Partea a doua, intitulată: „Credința lucrătoare prin dragoste”, cuprinde gânduri despre credința noastră strămoșească, lucrătoare prin dragostea lui Hristos, îndemnuri și pilde de zidire și viețuire creștinească în vremurile de astăzi.

Articolele cuprinse în cartea de față sînt în același timp și o măturare asupra dezideratelor conducerii Bisericii noastre față de credincioșii săi: de a umbla, după îndemnul Sfintului Apostol Pavel, „întru înnoirea vieții” (Rom. 6, 4), constituind prin tot ceea ce cuprinde un îndemn și o chemare pentru creștinii de astăzi de a viețui în spiritul autentic al Evangheliei Domnului și de a se integra în modul cel mai deplin în realitățile epocii în care

trăim și mai ales în cele ale scumpei noastre Patrii, Republica Socialistă România.

Dacă prezentul volum oferă preoților, cîntăreților bisericești și tuturor credincioșilor Bisericii noastre temeiuri pentru o superioară viețuire creștină în vremurile noastre, pentru cei dinții, în calitate de conducători și îndrumători ai credincioșilor, ea poate constitui un prețios ajutor pentru pregătirea unor predici în Duminici și sărbători, ca și a unor cuvîntări ocazionale. Însuși autorul a rostit parte din gândurile cuprinse în unele din aceste articole în cadrul unor predici ținute în catedrala mitropolitană sau în biserici parohiale din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului.

În același timp, autorul dorește ca gândurile cuprinse în acest volum să fie un omagiu adus dascălilor pe care i-a avut — în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justin — care au contribuit la formarea sa teologică.

Recomandăm cu toată căldura această carte preoților și credincioșilor noștri, pentru înaltele gânduri creștinești și românești pe care le cuprinde, ca și pentru aleasa simțire care se reflectă în ele.

I. Z.

Memento Mihai Viteazul

Din pleiada de eroi ai neamului românesc răsare, pe lângă marele erou de la Sf. Mănăstire Putna, Ștefan cel Mare și Sfînt, și pe lângă atîția alții pe care, dacă nu-i înșirăm aici, nu-i prețuim mai puțin, martirul istoriei noastre naționale — Mihai Vi-

teazul, autorul a peste douăzeci de monumente sau statui aflate pe pămîntul patriei. Aceasta, de la Cluj-Napoca, reprezintă împlinirea unui vis pentru clujenii care doreau de mult să-l aibă pe Mihai Viteazul sub cerul lor.

Trei basorelieuri de cîte doisprezece metri pătrați, din bronz încădrează statuia, fiecare reprezentînd trei momente semnificative din viața domnitorului: Călugărenii, prezența sa în Alba Iulia și oferirea către el a Moldovei. În fața fiecărei basorelie este plasată stema pe care o reprezintă evenimentul. Pe frontispiciul soclului — care împreună cu statuia propriu-zisă atinge cincisprezece metri înălțime — se află amplasat sigiliul lui Mihai Viteazul.

În afara bronzului care încadrează soclul, acesta este placat cu granit de Măcin și cu granit roșu de Suedia.

Falnic, scrutînd viitorul, cum mania ridicată în falduri, strînind calul cu dreapta, iar cu stînga sprijinit calm, dar hotărît, pe mînerul sabiei, Marele Mihai Viteazul se statornicește aici, pentru totdeauna — în nemurire — El, Măria Sa — simbolul veșnic al unității noastre naționale.

Burebista și Decebal, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare și Sfînt, Neagoe Basarab, Vasile Lupu, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, Tudor și Bălcescu, Gheorghe Doja și Horea, Avram Iancu și atîția alții sînt pentru noi înaintași vrednici care și-au slujit cu devotament și jertfelnicie patria. Sînt pilde vii ale nobilului nostru trecut, care trebuie aduse mereu în contemporaneitate pentru a ne lumina, înnoi și îmbărbăta.

Prof. D. Chișimiuș

Vizita delegației
cultului musulman
din R. S. România
în Iran

În perioada 15—22 martie o delegație a cultului musulman din țara noastră, condusă de eminența sa, Muftiul Iacob Mehmed, a efectuat o vizită în Iran.

Delegația a fost primită în orașul Qom de către ayatollahul Ruhollah Khomeiny.

Cu acest prilej s-a transmis un mesaj de felicitare din partea credincioșilor musulmani din România, scoîndu-se în evidență bunele relații existente între țările și popoarele noastre.

Ayatollahul Khomeiny și-a exprimat convingerea că relațiile dintre Iran și România se vor consolida și dezvolta în viitor.

Delegația a mai fost primită de imamii Teleghani și Kashani, colaboratori apropiați ai ayatollahului Khomeiny, și a avut convorbiri cu Ozmă Hadji Mirza Khalil Kamargi, muftiul Iranului.

Membrii delegației au depus o jerbă de flori la cimitirul martirilor revoluției iraniene, Behest Zahra.

Cinstirea vredniciei
dobîndite prin muncă

În ziua de 6 februarie a.c., a avut loc la Centrul arhiepiscopesc din Cluj-Napoca, întrunirea preoților pensionați în decursul anului 1978. A fost o fericită inițiativă la materializarea căreia și-a adus aportul și conducerea Casei de Ajutor Reciproc a Clerului din localitate. A participat Înalț Prea Sfîntul Arhiepiscop Teofil, care a împărtășit celor prezenți un cuvînt de învățătură, apreciînd totodată vrednicile personale pe care și le-au dobîndit toți cei prezenți printr-o muncă de o viață întreagă dăruită Bisericii și Patriei.

Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care
arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvîrși

Traducere, introducere și note de pr. prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, vol. VII, 1977.

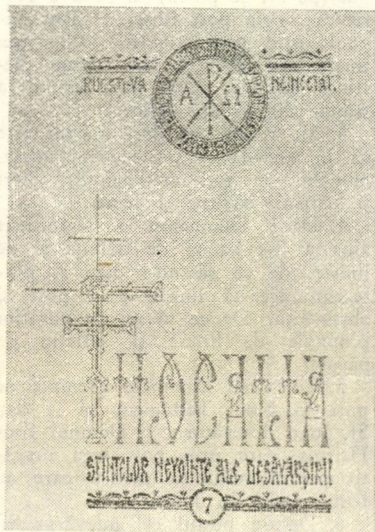
Legăm prezentarea celui de-al șaptelea volum al „Filocaliei” de perioada anului bisericesc pe care o parcurgem: postul cel mare sau al păsărilor.

Avem redată aici viața și opera unor mari iubitori ai sfințelor nevoi ale desăvîrșirii cum au fost:

1. *Nichifor din singurătate* (sec. XIII), cu lucrarea „Cuvînt despre rugăciune”;

2. *Mitropolitul Teolipt al Filadelfiei* (sfîrșitul sec. XIII și începutul sec. XIV), cu cele două „Cuvînte” despre ostenele vieții călugărești și despre lucrarea cea ascunsă în Hristos;

3. *Sf. Grigorie Sinaitul* (a doua jumătate a sec. XIII și prima jumătate a sec. XIV), cu scrierile: Învă-

țătura cu de-amănuntul despre liniștire și rugăciune, despre semnele harului și ale amăgirii. Cum trebuie făcută rugăciunea? Cum trebuie să cîntăm? Despre citire, Despre felul cum trebuie ținută mintea, Despre alungarea gândurilor, Despre mincare ș.a.

4. *Sf. Grigorie Palama* (sec. XIV), cu operele, dintre care amintim: Despre rugăciune, Despre sfința lumină, 150 capete despre cunoștința naturală, Despre cunoașterea lui Dumnezeu, despre viața morală, despre făptuire.

Se cuvine să arătăm că viața și opera acestui mare sfinț, căruia Biserica ortodoxă i-a dedicat cea de-a doua Duminică din postul mare, acoperă mai bine de trei părți din întregul volum.

Odată cu această nouă traducere din scrierile marilor făuritori ai modelelor de viețuire creștină, părintele profesor dr. Dumitru Stăniloae pune la îndemîna credincioșilor o bine selectată lectură duhovnicească, menită să le fortifice puterile în efortul lor de autodepășire continuă.

Dreapta cîrmuire a vieții

(Continuare din pag. a 3-a)

oameni de mari nădejdi, atunci cînd ajung în floarea vîrstei și sînt asaltați de ispite și de duhurile răutății, nu mai sînt în stare să îndure izbeliștea furtunilor tocmai pentru că le lipsește iscusința unei bune cîrmuiri în viață și de aceea cad răpuși de valuri.

În timp ce unii cad din credință, alții luată pe neașteptate de nebulina plăcerilor își uită parcă cu totul de curățenia tineretii lor. Iată într-adevăr o prilej din cele mai de plîns: poate posti cineva cît de mult, poate duce asceza cea mai aspră, poate căuta slujbele și rugăciunile cele mai lungi, poate vărsa șiroaie multe de lacrimi, poate fi cumpătat vreme de 20 sau chiar de 30 de ani, și totuși dintr-o negrijă sau dintr-o nebagare de seamă ei pot pierde și anula toate bunurile de pînă atunci.

La cel dinții atac al diavolului un astfel de om și-a putut pierde tot ce agonisise pînă atunci prin neșfîrșite suferințe și sudori, parcă ar fi fost înghițit de valuri în urma unei furtuni năpraznice. Ce bine se potrivește aici cazul celui care într-o astfel de viforită și-a pierdut și sufletul după cuvîntul psalmistului: „întat-am în adîncurile mării și furtuna m-a potopit” (Ps. 68).

Așadar, omule ține cît mai cu grijă și cît mai cu putere cîrma vieții! Îndrumă-ți bine ochiul ca nu cumva să te orbească ochii și să te învîluiască valurile furtunoase ale poftelor nesăbuite. Cîrmuiește-ți urechea și limba, ca nimic vătămător să nu-ți pătrundă prin auz și nici să nu iese prin gură niciun cuvînt

oprit. Ia seama la clocotul miniei, să nu te copleșească accesele de groază, fii atent să nu te ducă la fund povara supărilor. Patimile sufletului sînt ca valurile care dacă le poți stăpîni, atunci vei fi cu siguranță cîrmaciul vieții tale. Dacă însă vei înclina odată spre una, altădată spre alta, atunci vei fi ca o izbită de toate vînturile și pînă la urmă ai să te înnece în oceanul fărâdelegilor!

Ascultă, dar, ce s-ar putea face ca să dobîndești arta de a te putea cîrmi. Chemarea navigatorilor este să privească spre cer scrutînd bine văzduhul ca să-și poată îndruma bine drumul. Ziua îi călăuzește soarele, noaptea Carul Mare sau alta dintre constelațiile strălucitoare de pe cer. Rînduiește-ți și tu drumul după ele. Înălță-ți și tu privirile spre cer, cum zice psalmistul „Către Tine, Doamne, am ridicat ochii mei, Cel ce locuiești în ceruri” (Ps. 122, 1). Privește spre soarele dreptății, apleacă-ți cugetul spre poruncile Domnului ca spre cele mai strălucitoare dintre toate stelele. Neadormiți să-ți fie ochii nici genele tale să nu dormiteze, pentru ca în toată bună vremea Legea Domnului să te călăuzească, cum zice psalmistul, „făclie picioarelor mele este legea ta, Doamne și lumină cărării mele” (Ps. 118, 105). Căci dacă nîcînd nu vei dormita atîta vreme cît ai „cîrma în mină în această viață trecătoare, atunci adieri line și pașnice te vor îndruma pînă cînd vei ajunge întreg și sănătos la limanul voit de Dumnezeu, căruia i se cuvine mărirea și puterea în veci. Amin.

150 de ani de la apariția ziarului...

(Continuare din pag. a 2-a)

dar nu cu răutate; faceți, iar nu stricați, că nația primește și binecuvîntează pe cel ce face și blestemă pe cel ce strică”. Într-o rememorare a activității sale, spre sfîrșitul vieții Eliade putea spune cu satisfacție: „N-a fost începător în cariera literară să nu aflu sprijin în coloanele lui deschise, ospitaliere, amicale. Sublim, mediocru, copilaresc, tot era bun pentru *Curierul românesc* ce încuraja pe toți”. După un an, Eliade editează și un *Adaos literar la Curierul românesc*, care pe toată luna va ieși o dată — prefigurare a viitorului *Curier de ambe sexe* — suplimentul literar al ziarului. În *Curierul românesc*, sau în suplimentele sale literare debutează Vasile Cârlova, Iancu Văcărescu, Grigore Alexandrescu ș.a. despre care redactorul scrie pagini de prezentare călduroasă, cu judecăți pătrunzătoare ce nu și-au tocit valabilitatea. Aici apar cîteva din capodoperele literaturii noastre moderne: de-ar fi să amintim numai puțina operă „integrală” a lui Cârlova, fabulele lui Gr. Alexandrescu și balada fantastică *Zburătorul* de I. Eliade Rădulescu, prima reușită certă a poeziei romantice românești.

Arătînd importanța traducerilor într-o literatură „(ele îmbogățesc și înobilează limba)”, un obiectiv important al programului cultural și literar al *Curierului românesc* vor fi tălmăcirile din literatura universală: Scriitori clasici (Voltaire, Mo-

lière), romantici (Rousseau, Byron, Lamartine, Pușchin), sau realiști (Balzac) sînt traduși cu generozitate de Heliade sau colaboratorii săi și propuși ca modele literare.

O altă coordonată fundamentală a programului cultural îndeplinit de foaia lui Eliade este apărarea ideii de *latinătate a limbii române, de continuitate și unitate națională*. În articolul „Limba românească” susține caracterul latin al limbii române, iar în comentariul sonetului *Pacea* de Iancu Văcărescu, susține necesitatea adopării alfabetului latin, în termeni ce aminesc feroarea reprezentanților *Școlii Ardelene*: „Dau acest sonet fără voia autorului; căci toate scrierile sale nici nu le scrie nici nu va să le vază afară cu slove ci cu litere că așa au scris strămoșii noștri, că ele sînt țitele prin care limba poate să sugă laptele maicii sale latine”. (V. *Curierul românesc* nr. 17/1829).

Sublinierea importanței acestui ziar o face în mod convingător, M. Kogălniceanu într-o paralelă cu *Albina românească*: „Amvon mai înalt decît toate amvoanele, auditoriul lor era pretutindeni și glasul lor străbătea în palaturile bogatilor și în căsuțele răzeșilor... Clase întregi fură prin ele deșteptate, luminate și chemate la viața publică. Și așa putem zice că *Curierul* și *Albina* au răspîndit, în starea de mijloc mai ales, mai multe idei, mai multe nobile credințe, mai multă învățătură decît înșeși școalele naționale”.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL Pe un an: 25 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

(Taxa poșt ală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |